

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenként háromszor u. m. kedden, esztőtörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évenként 3 fl. o. é. Hirdetés: ár: négyhásas sorért, első sor 7 kr., második sor 6 kr., harmadik sor 5 krajczár o. é. s minden hirdetés után 20 kr. helyesdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A nyilatkozások cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, nov. 22.

(D) Már elmondottuk nézeiteket azon reményekről, melyeket a lapok a magyar kérdés gyors kiegyenlítéséről biztató hozzávetéseikkel keltefték fel a szempillantások politikusaiban.

Kimondottuk, hogy a jelenpercekben semmi olyast nem látunk, a mi által vagy az olvasó világot, vagy magunkat hiu reményekkel alathatnók.

Észrevételünk nem voltak a esüggedés hangjai, mert részünkről törhetlen kitarást éreztünk elejétől fogva keblünkben a magyar kérdés alkotmányos kifejlésének nyugodt bevéására, történjék az előbb vagy utóbb; de azt nem hittük, s nem lehet hittünk, hogy a jelen helyzet emberei buzognának oly kiegyenlítősi feltételek létrehozása mellett, a melyek a magyar és alkotmányos kívánalmakat kellőleg kielégitenék.

Minden diplomataknak határozott programmal kell bírnia, és a mostani kormány programja a februári alkotmányban lelke kifejezését.

E mellett szintén ismeretes a magyar országgyűlés programja, igen a nagy és lényeges különbség, mely a magyar nemzet képviselése, és az államminiszterium nézetei közt fenáll.

És valamint semmi jelenség sem mutatott ekkorig arra, hogy a miniszterium nézetein valami lényeges változás történt volna; ugy hiu feltevések alapszik azon állítás is, hogy Magyarország közgondolkodása valami lényeges változáson ment volna át.

Hiszszük, hogy az újból eszelekvésre hívandó megyék, ha t. i. összehívásuknál a törvény szabályai megtartatának, most kevésbé tüntetnek ki a mohó túlzás azon jeleit, melyek egy forradalmi korszak, s azt követett tíz évi absolutismus emlékeinek szinte természetes következményei valának.

Hiszszük, hogy több nyugodtság, mint szenvedély tűnnék fel az újból nyilatkozandó közvélemény magatartásában; de azt nem igen hiszszük, hogy az alapnézetekben, a legitimitas felfogásában valami elvi különbség merülne fel a mostani és 1861-i eszmék közt, sőt éppen azért, mert hiszszük, hogy most minden szenvedélyesség és túlzás kerülve lenne, erősebben s compactabban nyilatkoznék a nyugodtan észlelő nemzet nagy meggyőződésében.

Állanak tehát ma is a halogatás és kitérés mindazon okai, a melyek régen állottak, valamint állanak azon emberek, kiknek neve s befolyása a két oly eltérő program sarkpontját képezi. Míg e kérdés ezen sarkokon forog, csak arra fog mindig nyilni, a merre egyszer már nyílt.

Igy daczára azon nagy biztatásoknak, melyekkel a lapok a magyar országgyűlés közel összehívásáról beszéltek, mi ez időt oly közel nem látjuk, mert:

Vagy a magyar pozitív törvények szerint akarnák az országgyűlést összehívni, s akkor igen kevés kivétellel ugyanazon képviselők lennének, a kik az 1861-in.

Vagy octroyálnak újabb országgyűlési választási rendszabályokat, s akkor már magatartásuknál fogva a képviselő jogainak gyakorlatába be nem folynának azok, a kik 1861-ből ismeretesek.

Semmi esetre a valódi kiegyenlítés ezéjé el nem érhető, mintán fel kell tennünk, hogy az államminiszter míg a kormány élén áll, éppen ugy csak saját programja szerint fog cselekedni, mint a magyar nemzet saját meggyőződése szerint, mely leghiggadottabb fiainak kimondott véleményében nyilatkoztak.

Ezen természetes s pszichológiai okokból, habár legutóbb is látunk biztató tudósításokat, minő pl. a „N. Fr. Pr.“ pesti telegrammja, mely azzal biztatja a közönséget, hogy a magyar honi kivételes állapot megszűnik, s a hadi törvény-székek elosztása után a kormány szoros alkalmányszerűleg fog előre haladni, s az országgyűlést is a törvényes választási módszerint összehívni, sokkal inkább hiszünk azon értesítésnek, melyet az e hó 19-kén tartott választási bizottmány mély titokkal leplezett ülésének homályából a bécsi kandi lapok kihalásztak, mely szerint a miniszterium szemére lobbantott volna, hogy két év alatt a magyar kérdésben mit sem tett, mire az államminiszter ur teljes ékesszólásával ezen szemrehányást visszautasította, s így nyilatkozott, hogy a kormánynak nem lehet sürgetni a magyar országgyűlés összehívását mind addig, míg azon párt nem kerekedik felül Magyarországon, a mely kész a februári alkotmány kívánalmait teljesíteni.

Világosan látszik ebből, ha e hír való, hogy az államminiszter programja három év óta mit sem változott, s az a kérdés: vajon egy egész nemzet lehetne-e kevésbé szilárd programjához?

Igy okoskodásunk s következtetésünk tisztá és világos gróf Rechberg elmozdításával, ki a magyar szempont iránt legtöbb rokonszenvvel látszott viselkedni, azt hiszszük, hogy éppen e szempont ellenében csak szilárdult az államminiszter ur állása, ki Mensdorff grófnak csak biztosabb elvárását vette be a kabinetbe; azt hiszszük, hogy Zich gróf sem azért váltá fel gróf Forgácsot, hogy kőzebb állana nemzete álláspontjához emennél.

Igy, habár a kísérletek lehetőségét nem tagadjuk, de megoldást a természetes észlelés szerint csak „más bíró járás“ nem a jelenlegi miniszterium alatt remélhetni.

Bécsi hírek.

Mai főcikkünk elméletét igazolva látjuk a bécsi ellenzéki, sőt a centralista lapoknak is egy részében. Erjük itt a választási bizottságnak a magyar kérdésben tett formulázása taglalását.

A bizottmány e kérdésben, a mint már általunk is érintve volt, következő tételt állítja meg:

„A képviselőház örömtelvé késznek nyilatkozik, hogy a trónbeszédben megértintett nagy fontosságu cél elérésére közreműködjék. A képviselőház nem fog vonakodni, hogy a mennyire tőle függ, hozzá járuljon, miszerint amaz országoknak, a közös ügyek közös tárgyalásának a birodalmi alkotmányban kimondott s a birodalom érdeke által követelt alapelve szigorú megtartása mellett, alkotmányos uton a szükséges biztosítékok megadásának az autonómia mindazon ügyekben, melyek alkotmányos érdekeik országgyűléseik illetékességének vannak fenartva.“

Berger indítványa, mely a szükségességet hangsúlyoztatja, hogy emez országok országgyűlései összehívattassanak, szintén elfogadtatott, de ez csak később fog stylizáltatni.

„A Wiener Lloyd“, mely a dualismus mellett fériasan küzd, a felirati bizottmány megállapított indítványát éppen a magyar kérdés negatívjának nevezi. A bizottmány, ugymond, kifejezendőnek véli, hogy a szűkebb birodalmi tanács évenként összehívattassék; s a Lajthán tuli országgyűlések évenkénti összehívására nem kér biztosítékok? S aztán a Lajthán inneni tartományok a szűkebb birodalmi tanácsban közös képvisellel bírnak, s a Lajthán tuliaknak nem legyen ily közös parlamentjük? S ha igen, hol van ennek természetes helye, mint a pesti magyar országgyűlés? Igen, ha a dualismus a történeti jogok s természetes viszonyok alapján nem lenne szükségesség, a februári alkotmány tenné ezzé. Aztán itt van a költségetések elválasztása, mi mind a febr. alkotmány revisióját te-

szi szükségessé. A feliratnak tehát ezt kellene, a magyar országgyűlés összehívása mellett, kijelenteni, s ha a birod. tanács nem így jár el — végzi a „W. Ll.“ — ön maga az oka, ha a népek a koronába helyezve bizalmukat, boldogok, ha Austriában nincs parlamentaris kormány.“

Az új „Presse“ is azt követeli, hogy a felirat tiltakozzék a Magyarorszában netalán alkalmazni szándékolt minden további octroy ellen és sürgetőleg sürgesse a magyar országgyűlés összehívását.

A centralista és félhivatalos lapok szintén jó arcot csinálnak ugy a kiegyezkedés, mint az országgyűlés összehívása eszméjének. Tételeiken azonban átri, hogy ők e kiegyezkedést csak úgy kívánják, a hogy az náluk nélkül is rég megtörtént volna, ha a magyar nemzet a februári alkotmány eszméit kész lett volna éppen ugy elfogadni, mint a hogy az erdélyi tartományi gyűlés elfogadta, s az erdélyi alkotmányosság előhaladásának analogiáját magára nézve szintoly örvedetesnek tartotta volna, mint a miniszterium a trónbeszéd fogalmazásában.

Lássuk e részben, mit ír a centralista „O. Post“ és a miniszteri „Botschafter“, s mindjárt tisztába jöhetünk a bécsi döntő köröknek a magyar kérdés iránti véleményére nézve, s csak inkább igazolva látjuk azon állításokat, melyeket előbbi és mai főcikkünkben elmondottunk.

Az „Ost. D. Post“ azt hiszi, hogy a bizottmány szavazatának csak kedvező sikere lehet. „Megjegyzendő — szól e lap — hogy ha, mit mindnyájunknak komolyan szabad követelnünk, a Magyarországi kiegyezés csak az alkotmányon belül s nem kívül történendő, a magyar országgyűlés összehívása az egyetlen út, mely e célhoz vezet. A hat éves bir. tanácsbeli illeszszak már tullepte a hosszabb felet, s most épp nem vagyunk oly vérmesek, hogy higgyük, miszerint a magyar országgyűlésben, ha teljesült is mindazon előfeltét, melyet az udv. kancelláriában az országgyűlés összehívásához szükségesnek tartanak, a kiegyezés az alkotmányt illetőleg oly gyorsan létesül. Pest és Bécs között még sok üzenet fog ide s oda küldetni, míg a sikeres megegyezés megállapittatik. Hogy tehát az alkotmány az egész hat éves birod. tanácsbeli illeszszak alatt ne maradjon eszoka mit, hogy a vizsly ne terjedjen e korszakon túl, mi a legnagyobb veszélyvel járna, ugy valóban itt az idő, hogy a munkához hozzáfogjanak. A helyet tehát, melyet a felirati bizottmány a feliratba igtatni elhatározott, az alkotmány gyűrtzetében becses láncszemként üdvözöljük.“

A „Botschafter“ pedig így szól: „A magyar kérdést illetőleg, a feliratba bizottmányilag javasolt hely csak azon gondolatot fejezi ki, mely már a trónbeszédben meg volt érintve.

Ha a felit azt mondja: hogy Magyarország s Horvátország országgyűléseinek egybe-hívását nem lehet eléggé hangsúlyozni, ugy a kormánynak lelkeből beszél. Mert ki érzi élekenben mint éppen a kormány, a jelenlegi állapotnak tarthatatlanságát, mely a birodalom ama két keleti tartományai alkotmányos életének megakadályozását ered? A kormány az erkölcsi kötelezettségből, hogy az alkotmányt birodalomszerte érvényesítse s valósítsa; s ezen köteletségének teljes öntudatában van, s azért kötelessége teljesítésének érdekében kívánna is kell, hogy rendes viszonyok lépjenek az ideiglenesek helyére. Nem a kormány feladata e állam külső politikáját vezetni, s nem érzi e minden egyes eljárásnál az anormális belső viszonyok bénító hatását? Nem tehetünk-e fel benne annyi érzelmi tehettséget, mely őt főgékonyra tegye azon kényelmetlenség iránt, mely az alkotmányi kérdés három évi pangásából, innen is, onnan is ered? Nem csak óhajtja a magyar s horvát országgyűléseket egybe-hívni, hanem ez egybe-hívást a legszorgosabban elő is készíti. Ha a kormány ma még nem határozza meg az egybe-hívás napját és óráját, az megfogható. Ilyenmód időhatározatokat a kormány csak akkor jelenthet ki, a mint az egybe-hívás már közvetlenül megtörténik. Ha a kormány ma az egybe-hívás hatát megnevezné, s a munkálatok azt egy vagy két hónappal késleltetnék, mily ocsárlásnak lenne akkor kitéve! Epp e kérdésben, melyhez annyi remény, de oly sok kétkedés is csatlakozik, a

kormánynak minden szót meg kell latolgatni, hogy az időpontot csak akkor jelentse ki, hogy ha már elhalaszthatatlanul biztosan meg van állapítva. Ha a felirat a birodalmi képviselői készségeit akarja hangsúlyoztatni, ahhoz való hozzájárulásához, hogy az országgyűléseknek az azokat alkotmányoszerint megillető autonómia nézve, minden biztosíték megadásáék, a kormány az ily nyilatkozványt csak örömmel üdvözölheti. Mert a kezdeményezés által, melyet a teljes birod. tanácsnak a szűkebbtől való elválasztásában tett, megmutatá, hogy e pontban is a vezetést el akarja vállalni. A kormány e tette által egyrészt, s hogy ez a képviselők több körében elfogadásra talált másrészt, körülbelül nyilvánossá lett, hogy a kormánynak a népképviselet nem mulja fölül a készségeben, hogy a birodalom keleti tartományainak az autonómiajokait illető biztosítékok megadásának.“

Tagadhatatlanul igaza van a „Botschafter“-nek, hogy a kormány a két birodalmi tanács elválasztása által tett haladást, mi pár hét előtt szintén megtettük ezen észrevételt; de azt is bebizonyítottuk, hogy ez csak is az octoberi diploma és februári patens igazgósabb magyarázata, mint a mely okmányok a magyar királyság tartományainak a közérdeken kívül eső magán kérdéseiket fenhagyták, és így ezen tartományoknak mindazon jogokat bírniuk is kellene, a mit az örökös tartományok bírnak szűkebb reichsrajtokban, s kebli szakminiszteriumukban. Ennyit elméletileg még a februári patens is megengedett, csakhogy gyakorlatilag szó sem volt ezekről a kormány részéről, s így az egész előhaladás még távol áll a februári patens értelmétől is; annál távolabb a magyar közjog követelményeitől.

Utóbbi bécsi híreink végén említettük volt, hogy az erdélyi népet annyira terhelő személyi adó leszállittatik. Ezen ugynevezett főadó nincs meg az örökös tartományokban, s így Erdélyben sem terhelhetné legalább azokat, kik a februári patens elfogadták. A pénzügyminiszterium könnyíteni is akart rajta, de a mint már számokkal látjuk, ez nem igen lényeges, s a helyett általában a progressiv adó egy neme alkalmaztatik a tisztá jövedelemre, a mely többre fog menni sokkal, mint a mit a főadóból leszállítanak.

A személyi adó leszállítása, hogy miképpen terjesztett az alsóház elébe, idejünk számterint, melyből jól beláthatni, mennyit nyer meg végre is Erdély népe azon főadóból, mely rajta maradt.

A protectionalis taksánál a 31½ krnyi adótétel a férfi egyénekre nézve 20 kr-ra, s a 21 krnyi, nőgyénekre nézve 15 kr-ra szállittatik le. A fejadónál a 6 ftr 30 krnyi, 4 ftr 20 krnyi, 3 ftr 15 krnyi s 2 ftr 10 krnyi adó 4 ftr, 3 ftr, 2 ftr s 1 ftr-ra szállittatik. Az 51½ krnyi adó hajósok számára s az 1 ftr 5 krnyi adó bányászok, szénégetők és aranyt mosók részére 50 kr s 1 ftrban állapittatik meg. A polgárok, kereskedők s kézműiparosokk illetőleg az eddigi 10 ftr 50 kr, 8 ftr 40 kr, 7 ftr 35 kr, s 6 ftr 30 krnyi adókhöz további adófokozat csatoltatik a kevésbé tehetsé kézműiparosok, árusok, házalk és szatócsokot illetőleg, és pedig 4 ftr, 3 ftr és 2 ftr illetékben. S ez illeték jövőre nem a helyeségek, hanem a vagyon szerint fognak beszedetni. A törvény már 1865-diki január 1-től kezdve lépne életbe.

Az igazgatás. Mult számunk bécsi hírek rovata alatt a harmadik hasábon ezen eszoka tételt „clubbjok első gyűlése“ így kérjük értelmezni: „clubbjok első gyűléséről írják.“

Berlin, nov. 20.

Oly kérdések, miket csak néhány hó előtt is a bizonytalanság homálya fedezett, naponta tisztábban kezdenek előtűnni.

A bécsi dán békekötés előtt bajos lett volna megmondani: vajon az elszakított részek melyik trónkövetelőnek jutnak birtokába. Ma már a porosz lapok örömmel hirdetik „hogy a lauenburgi közvélemény hajlandó magát Poroszországgal szorosabb kötelékek által fűzni egybe.“ Egyesülést emlegetnek, mely Svédország és Dánia között tervezetik. Az olaszok is naponta közelednek óhajtott tárgyak, Róma felé.

A páris-turini conventio megtiltja ugyan Rómának fegyveres erővel megtámadását, de hallgatóság teljes szabadságot enged egy Róma belsejében, a kormány hibája vagy a nép akarata által előidézett forradalom esetére. A belga „Independance” állítása szerint Napoleon császár az esetben bizonyára a szabadság érdekében működend.

A turini parlament folytatja vitatkozásait a főváros megcserélése és a párisi szerződés felett.

La Marmora folyó hó 15-én tartott beszédek politikai szükségességnek tartja a sept. 15-ki szerződés elfogadását. Mert ugymond: „ha nem is nyitja meg a szerződés Róma kapuit, megkönnyíti legalább a kérdés megoldását.”

Velenzéről a minister nagyon békés szellemen nyilatkozik. Hiszi, hogy a hatalmas vetélytársnak nem áll érdekében annak megtartása; s reménye van, hogy az egész dolog békés uton is elintézhető.

Sajnálja a friauli lázadást, s nem szól dicsőrethet azokról, kik a mozgalmakat előmozdítják.

S mi több, a brüsseli lapok értesülése szerint e szavak tökéletesen a Napoleon véleményét terjesztik elő. De e véleményre nem sokat látszanak adni sem a friauliak, sem általában az olasz nép. A pápa látja a veszélyt, mely feje fölött lebeg. Hallja az egyház ellenének fenyegetéseit. De mint a „Tousteunte” írja, bizik Istenben, rendületlen és szilárd, (politikai meggyőződése), mert véleménye szerint az elcsúszás és engedékenység nem férhet össze a szent szék méltóságával.

Az itteni lapok sokat beszélnek a bécsi ministerválság okairól is. Hiszik, hogy a külügyminister szabadulvált leend elődénél, s hogy a másodrangú hatalmak barátságát keresend. A porosz ez utóbbit érdekel olvasni, s aztán szomszédjának alig hallhatóan sutogja: so! so!

Minket (t. i. magyarokat) a politika kevésbé érdekel. Örömeztünk hallgatjuk, miként értekezik du Bois Raymond az ember eredetéről. Hogy (azaz mennyire) szeretne egy tudós egyesült Németországot. S mint mostadják Strausz meg Renán véleményét. S milyen rendületlenül áll Dr. Hengstenberg a stabilismus mellett.

Bécs, nov. 21.

Kedves barátom! Egész érdekessé lett előttem ez a Bécs; eddig ki nem állhatam, mert rettenetes affectált s minden termetességet nélkülöző unalmas városnak tartottam, de mióta a reichsrath megnyitott, örömeim hogy ide kellett jönnöm. A két elnök, mint a prágai „Politik” írja, mindkettő önmagához méltóan beszélt; a herceg (Auersperg) röviden és a doctor ur (Hasner) hosszán; s az teszi hozzá a a famosus ezikk, hogy: de mindkettő helytelenül; én ezt nem mondhatom, de igen azt, hogy mindkettő szívetlen, hágyadt és egyhanguan szólott. Altlán véve, ezek az urak, nem éppen olyan nagy szónokok és lelkesült patrioták, mint én képzeltem, de azért előttem igen érdekes alakok; az elnök egy valóságos jó akaratu professor, a ki szépen, okosan dressirozza a csin talankodást kedvelő fiukat. Majd megismeretem veled a nevezetesebb egyéneket.

Sokat beszéltek itt a napokban a Magyarországra kinevezett főispánokról, kiket a „Freuden-Blatt” című eleven bécsi lap igen érdekes színben mutatott be a nagy közönségnek mondván, hogy ezen uraknak (16—18 új főispán) semmi kotterriák, összeköttetések nincsenek az illető megyékben, ennél fogva igazán képesek hivatásukra, hogy t. i. előmozdítsák az igazgatás érdekeit, nem lesznek gátolva családi viszonyok vagy más előítéletek által stb. stb. szóval a „Freuden-Blatt” ez az élénk kis bécsi lap, fontos szolgálattal tett ö méltóságainak az új főispánoknak. Beszél, hogy különösen a veszprémi püspök ö exelja különös örömet nyilvánított az új főispán érdekében.

Azonban ne gondoljátok, hogy csak Magyarországon van a jó világ és csak itt gondoskodnak a törvényes főispánokról s más ily neml intézkedésekről, készígtetvén a jövő utait. Rólunk erdélyiekül is szólnak a kronikák, hát nem olvastátok-e a tiszteletré méltó Obert ur beszédét, melyben tiltakozik azon címzés ellen, hogy Erdély szegény! Valóban e beszéd után egészen felhevültem, akarom mondani fellelkesültem és eszembe jutott, hogy Obert urban is öök vére buzog.

Csakugyan ez az Obert ur nem csak azt beszélt, hogy ö Felsége után legfőbb pátronusunk nekünk erdélyieknek Schmerling ur, hanem azt is állította, hogy ö nem ismer magyar kérdést, ö csak az osztrák alkotmányi kérdést ismeri.

Olyan tüzzel, olyan nemes hévvel beszélt a kis szöke ember, hogy az ember el is felejtette, hogy ott a fundus regius valamelyik kis falujában virított eddig elő, vagy ha valakinek eszébe is jutott e körülmény, önként jött e második gondolat, hogy miért nem viték rég Bécsbe ezt a nagy status férfit. Schwindler ur híres tréfáját azt hiszem már ismered Ez a jó ur ugyanis „Condolenzbrief”-nek nevezte a feliratot, s ezért a minister urak haragusznak rá. De azért a szegény Rogawsky nem jön vissza a reichsrathba.

Az ég áldjon meg kedves barátom, más-kor még többet is ír a te régi iskolatársad.

Pest, nov. 22.

Ma sokkal sürűbben emlegetik a magyar országgyűlés összehívását a közlebbi tavaszon, mint ezelőtt néhány nappal. A mi engem illet én azt hiszem, hogy ez nem valószínű mind addig, míg Schmerling ur erősen áll. Ö exelja ezelőtt 16 hónappal jó barátjai körében, midőn a záporoként áradó békeességi röpiratok s kiegyenlítősi hírlapok éltek világukat, így szólott: „En uraim legjobban egyesülési eszköznek tartom a febr. patenst!” Most 16 hónap után így szól: „A magyar országgyűlés összehívását akkor fogom szorgalmazni, ha a februari pálosnek tekintélyes pártja leszen azon tartományban!”

Kedves olvasóm! Schmerling igen tanult, sok talentummal és tapasztalással bíró ember. És neki még eddigelő nem voltak okai, hogy nézetét megváltoztassa, és mi, mint alkotmányos érzelű emberek, tartozunk respectálni ö exelja logikai következetességét és meggyőződését. De épp ily logikai következetességgel és meggyőződéssel bírnak a magyar államférfiak is, ennél fogva a magyar országgyűlés összehívását, midőn semmi eredménnyel sem kecsgett mind addig, míg Schmerling ur erősen áll, nem tartom valószínűnek.

Azonban vannak még Schmerling uron kívül más tényezők is az austriai birodalomban. Ertem ezuttal Plener urat, ki a pénzügyek ministere, Mensdorf Pouilly grófot, ki a külügyek kezelője, és az már bír némi valószínűséggel, hogy ezek az urak a feunforgó körülmények között saját meggyőződésével ellenkező nézeteket tanácsolatjatká a februári okmány szellemus szerzőjét. És van még különösen egy tényező és ez a Reichsrath. Tisztelt olvasóm! még emlékezhettek azokra a régi időkre, mikor önálló, szabad országgyűléseink voltak, s tán maradt némi fogalmunk egy alkotmányos ország képviselőinek önézetéről — gondolhatják ennél fogva, hogy a jelen összegyűlt magas „Reichsrath” tagjai nem lehetnek valami vidám, felemelő, lélekfűdítő, szép jövővel kecsgettő, reménydus hangulatban! Ugyanis Galiczia ostromállapotban, a velenzei királyság annak szélén, Magyarország kivételése állapotban, a pénzügy sorvadásban, 354 képviselő helyett alig 170 a reichsrathban; kívülről ott van Bismark, Napoleon, Lamarmora s a szeptemberi conventio stb. stb. Mind ezeket a reichsrath tekintes és nagyságos tagjai igen okosan megfontolva és szívőkre véve bizonyonyal ostrom alá veendik Schmerling ur ö exeljának magas meggyőződéseit. *)

Mozgalom a népnevelés ügyében.

A napi irodalom terén lépten-nyomon találkozunk a borzasztó, nevezetesen, de mindkét esetben szánalmat gerjesztő tények elősorolásával, melyek mindig ezt juttatják eszünkbe: elvész az én népem, mivel hogy tudomány nélkül való. Egymást érik a felajdulásokkal egyetemben amaz elmékedések is, melyek egy lépéssel a miveltég kanahánjába vezetnek a népet, ha... pénz bőven volna.

Pedig vajmi nehéz dolog t. szerkesztő ur a mostani nehéz időkben oly pénzalapokat teremteni elő, melyek perzentjein a népnevelés kívánt virágzásnak induljon! A közös miveltetés pedig korunk és nemzetünk legfőbb életkérdése lévén, annak lendítésén munkálni elengedhetetlen kötelessége nagynak és kicsinynek, gazdagnak és szegénynek. Kérdik tán sokan: de hát mi uton-módon? Hogy e kérdésre némi felelettel szolgálhassak, a t. szerkesztő ur engedelmével egy eseményre hívom fel érdemes olvasó közönsége figyelmét. Vajha e szép példa mentől számossab köve-tökre találha mindenképpen vidékén!

*) Nehezen hiszünk ilyesmit a Reichsrathról, melyben a kormány többsége nagy; sőt az ellenzék is még elválaszthatatlannak tartja az osztrák alkotmányról annak szerzőjét Szerk.

Az udvarhelyszéki unitarius egyházkör mesteri kara ugyanis f. évi szeptember hó 26-án tartá meg tanítói értekezletét. E gyűlés már a második, mióta ez egyházkör évenként ilyeneket tartani meghatározta. Elnöke homorod-karácsonfalvi pap t. Nagy Sándor ur, színlhelye pedig a vargyasi iskolai tanterem vala. Jelen volt az értekezlet egész folyama alatt körli felügyelő gondnok, mlgs Daniel Gábor ur, jelen voltak több papok és a körli nép-iskola tanítók. Örömlünkre szolgált, hogy még más kör- és felekezetibeliek is vettek részt az értekezletben.

Midőn a mlgs felügyelő gondnok ur megnyitó lelkes beszédében kifejté, hogy ez intézkedés célja kölcsönös megvitatás utján meghatározni: miféle tantárgyakat, minő kézi könyvek alapján és milyen gyakorlati modorban kelljen a falusi iskolákban tanítani, miképp kell az elavult tanítási rendszert célszerűleg reformálni, hogy a gyermekek majd az életben, ha mint földmivészek is mentől több hasznát vegyék tanulásuknak; azokra nézve pedig, kik tovább kívánnak tanulni, ösztököltesse hozzássan a falusi iskolák a gymnasiumokkal, midőn mondom ezeket előadá, miket a gyűlés örömmel fogadott el irányelvek gyanánt, t. elnök ur kitézte a tárgyakat és azok rendét, s megkezdődött a részletes értekezés.

Ez értekezletről szerkesztett jegyzőkönyv szavai szerint a nép értelmi kifejlődésének s erkölcsi jószágának kutfeje és alapja a vallás lévén, legelőbb is vallásos kézi-könyveink alkalmazása s a miatyanon elkezdve minden a fakhoz tartozó tárgyak tanítása modoráról s helyes magyarázatáról tartatott kölcsönös szelid vitaközs.

Ezután a magyar nyelv tanítása lett az értekezés tárgya. Midőn az Indali-táblák szerint való abe tanítástól egész az olvasásig követett modortól kiki előadta, alkalmuk lön az illető tanítóknak a legcélszerűestől iránynyal megismerkedni. E közben többek által kifejtetvén, hogy a magyar nyelvet a nép ajkán is simítani s szépitni mulhatatlannul szük-séges, s éppen ezért a szók tiszta kiejtésére, a gondolatok rendes összefűzésére s a beszéd modorának csinosítására kitűnő figyelmet kell fordítani, határozattá lön szépírás mintákat szerezní s az iratást ezek szerint naponta pontosan gyakorolni, továbbá a felsőbb osztálybelieket a helyesírás és oklevelek készítése elveiben s modorában szorgalmasan oktatni, erkölcsös szellemű és tartalmu költeményeket, ugy elbeszéléseket is, a tanulók képességehez alkalmazva betanítani s az előadásban batóssan gyakorolni.

A számtan feletti értekezés rendjén a „Kisdedek számvetése” és „Számító Sokrates” szerint tetteket fejtegetések, s a tanítás modor feletti kölcsönös előterjesztések. E kézi-könyvek használatát mellett azonban kötelességének ismeri a tanítói kar a számtani négy miveltetre s észbeli sebes és könnyű számítási gyakorlatra is szoros figyelmet fordítani.

Az állat-, növény- és ásványtan oly tudományok, melyeknek mindenki veheti hasznát, de bizonyára legfőbbet a gazda ember. Hogy ezek tanítása a falusi iskolákban eddigelő vajmi gyengén ment, mindenki előtt ismeretes. Üdvözölünk kell tehát a vargyasi értekezletet, midőn e téren is a haladás zászlóját tűzte ki. Ugyanis vargyasi isk. igazgató t. Boneza György ur a fenebbi tárgyakból Minikus Vincze után tanítványai számára kézi könyvet készített, figyelmet fordítva a hazai ezikkre, földünk természetére, termő és más tulajdonaira, s az értekezleti kar a használat és magyarázat feletti vitaközs után elhatározta ezt a népnek igen hasznos ismeretterjesztő tant, a Boneza ur által készített kézi könyv alapján tanítani és terjesztini.

Bovezetésül a földirat és történelemben, valamint a cronologiaiban is, legalább a naptárban való jártasság kedviért, a t. Boneza György ur által készített kivonatát fogadta el a gyűlés s meghatározottat, hogy a hol lehet seges földgömböt is kell szerezní, azonban legfőbb gondot Erdély és Magyarország térképei s történelme megismertetésére fordítsanak az illetők. E végre is Boneza ur kivonata ajánlatott. Ezekután a mlgs felügyelő gondnok ur indítványára a betenekenti tanórákat is beosztották négy osztály számára.

Ezek voltak a mesteri értekezlet tárgyai, s eredményeihez is szép reménnyel lehetünk annyival is inkább, minthogy az elnöki jelentés szerint Oklánd járási duló t. Turóczy József ur a büntetési bevételekből a járásában ösöt mesterek számára ez évben is 30 o. é. frtot tűzött ki három rendbeli ösztöndíj, ugy hogy 15 frtot a legjobb és kitűnőbb, 10 frtot a jobb és szorgalmasabb, 5 frtot pedig szintén a jó és szorgalmas tanító kapjon. A meg-bíralás és elhatározás az egyházkörli vizsgáló biztosok által fog elintéztetni az iskolai közvizsgálat alkalmával.

Jelenti továbbá az elnök, hogy ugyancsak t. Turóczy József ur a büntetésekből vett „állatok országba képekben” című hasznos

könyvekkel ajándékozta meg az oklándi és karácsonfalvi iskolákat. A gyűlés köszönettel fogadta ez adományokat s méltán is; mert ha minden kör iskolái ily pártolókra találának, ugy kedvezőtlen viszonyaink dacára is megmutathatók, hogy népünk hajlandó és képes is a miveltetésre, csak módja és alkalma legyen arra.

A gyűlés végzödtével az értekezlet tagjai körli felügyelő gondnok mlgs Daniel Gábor ur asztalánál élvezék a székely vendégszere-tetet, ki a közérdeklő törekvés iránt mint mindig, ugy most is kiváló érdeklél viseltetett, abban tetteleg részt vett s becses észre-vételeivel és jó tanácsával azt érvényesíteni igyekezett.

Tudósításomat aval a szerény öhajttással rekesztem be, vajha e szép példa által buz-dittatva, jelesünk hazánk minden vidékén szövetkeznének a nép öreivel annak mivelté-de előmozdítására; mert nekünk várnunk és késedelmelnünk még jó reménység fejében sem szabad. Öseinklő dicső multat öröklőnk, a jelent szépitni s a jövőt biztosítani pedig a mi kötelességünk a örökkelválóság változhatatlan törvényei teszik. Igen, mert a nép halhatatlan, s a halhatatlanság eszméje a tük-kelesséülést is magában foglalja. Tartsuk hát mindig szemelőtt, mit Kölesei mond: „Min-den ismeretet a kor szükségére s kívánataira, a jelenlét nemességére s a jövődől elkészíté-sére fordítani s a leletség életbe hozni, ezt kívánom én mindazoktól, kik a közdolgokban forgandók.

— zm. —

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET

Alvincz, nov. 7.

A „K. Közlöny” nov. 10-diki számában „Nehány szó a r. k. papi tizedkárptólás ki-ozsása alkalmából” című ezikkben Alvincze vonatkozólag oly tények állittatnak, melyeket halgatással mellőznünk csak azért sem lehet, mert midőn Alvincz a keletkezendő vasut által hivatta van egy eddiginél fontosabb állást el-foglalni e hazában, s midőn már hírlapilag is több versen említve lön, szükségessé vált ezen mezővárost ugy ismertetni meg a nagy közönséggel, a mint az tényleg valósággal van. A nevezett ezikkben pedig oly alaptalan s Alvincze méltatlannul homályt vető állítások foglaltatnak, hogy azokat halgatással nem mellőzhetjük.

Ha egyelől ezen ezikk irójának azon fel-hozását, hogy a meunyniben hírből ismerheti, mentségetül is akarjuk betudni, ugy másfelől mégis kénytelenítettünk a ciklikró urat figyel-meztetni, hogy egy egész közönséget kiseb-bitő állításokat, csak alapos s pozitív tudomás után lehetne egy oly nagy közönség eleibe, mint a jeles „K. Közlöny” nagyszámu olvasói, állítani, annyival is inkább, mert valamint mi, kik a „K. Közlöny” iránt valódi pietással vi-seltettünk, ugy a nagy olvasó közönség is azt kíváncsian tartja azon hírlapnak, mely csak té-nyeken alapuló igazságokat szokott közleni; azért t. ciklikró ur, ha hasonlólag vélekedik a „K. Közlöny”-ről s annak olvasó publicumá-ról, ne felejtse, midőn még becsmérlni fog szándékozni azon böles mondatot: ter ad li-mam semel ad lingvam, mert látja verba vo-lant scripta manent.

Ezeket előre bocsátva, legelőbb is kérjük, hogy t. ismeretlen ciklikró ur minket felvilágosítson, mit értett azon kitétel alatt: már is nem ke-vésbé hírhedt város? mert mi ezen szónak hírhedt, azon értelmezését tudjuk, hogy hir-hedt az, ki roz és a társadalmat sértő tettei által szomorú nevezetességgé lesz. *) Hát ilyesmit állít ön Alvincz városáról? Hogy Al-vincznek magyarajku népessége felvilágosult-ságban, miveltésben, forró haza- és jogsze-retben, csinosult polgárisultságban a ver-senyt a magyar királyság bár melyik hason-nemű városával kiállja, arról meggyőződhet-nék író, ha megtekintené nagy áldozattal is fennálló casinonkat, oly miveltetvő szinbá-zunkat és azoknak tagjait, a melyet és a ki-ke-t e nembe még sehol is hasonnemű város-ban feljűl nem multak, csinos lakjainkat és kerteinket, valódi magasabb miveltésgűl tár-sasköreinket s látna, hogy helységünk tuda-mányos s magasabb miveltésgűl, humanitást és vendégszeretet szépen gyakorolni tudó mind két nembeliekkel bővölködik; igen bővölködik, hiszünk nemes jelleméről, hogy a „hírhedt” kitételle nézve nem restelné egy ily látogatás után elmondani: pater peccavi, mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa!!! De még ha a számos magyar és román aljku polgárok közé is leereszkednék, tapasztalhatna olyas-mit is, mit utánzásra méltónak kénytelenített-közölhetnénk, t. i. mind hazaikban, mind ö-tözködségekben csinosaságot, tisztaságot s a köl-csönös megbecsülésen alapuló szívélyes egyet-értést, egyszóval oly polgárisultságot, mit va-jóban kevés más helyt. Nem tapasztalna pe-

*) A hírhedt szót nem lehet ugy értelmezni. Alvincz hírhedt Martinu zikról és a vasutról. Szerk.

dig az összes lakosság között sem osztály, sem nemzetiségi gyűlölséget, nem tapasztalunk rang és vagyon irigységet, nem a magyarra már annyit átkot hozott sértő s szivig sebző lenézés.

Állítja ezikkiró, hogy Alvincz vallásilag közönyös, ha onnan állítja, mert a vallásért senki sem gyűlölték, mert a különböző vallásfelekezeti lelkeskedést egyetértésben és barátságban élnek, s mert a jó példa végig lehat a népre, ha nem hallgat a templomi szöszékekből a más vallások becsnérlése, ha ezt tudja ezikkiró ur közönyösnek a vallás iránt, akkor igen is igaza van; de ha a vásárnapi és más ünnepnapokon az illető templomokban felgyűlt ajátos népet tekint, akkor bizonyára nem állíthatja, hogy a nép vallásilag közönyös, vagy talán azért tetszik a népet vallásilag közönyösnek nevezni, mert midőn vasár- és ünnepnapokon az összes népesség az utcákon siet kiki a maga templomába, az egybetalálkozókat egymást nyájasan és szívesen üdvözlők, sőt együtt beszélgetésekre is elegyednek, noha különböző templomokba sietnek; vagy talán ezen együtti békés megférés faj önnök s szeretné, ha a több nyomoraihoz e hazának egy kis spanyol inquisitio forma járulna.

Állítja tovább, hogy Alvincz társadalmilag zilaht, már hogyan zilaht? T. ösmeretlen ezikkiró ur valóban furesán hangzik éppen a „K. Közöny“-ben, egy községet arról vádolni, hogy társadalmilag zilaht. Az embernek jó kétkedni, hogy vajon erdélyi és az itteni mostoha viszonyokkal ösmeretes ember-e az, ki ilyesmit nem restel egy közönségnek hibáit felróni. Hát kérem szívesen, hol nem zilaht most azon társadalom, melyet ön és mi érünk? Szép thema lenne ez, variációkat írni rá, fel is adjuk ezennel önnök, írja meg úgyesen, mi oka annak, hogy társadalmilag zilaht nem olyan most, mint például 1848 előtt? de semmi okot el ne hallgasson, hadd lássuk megfelelő-e ön Horac azon adójának: justum et tenacem... Mi részünkről az idő szerint azon társadalmat, mely közügyet érdeklőleg sok testben egy lélek, mely összetartó s egyetértő, melynek tagjai egymást felkeresik, s kölesöns kimélettel becsülik mint Alvinczen, nem nevezték zilahtnak; vagy talán ön ott, a hol lakik vagy bár hol is, a hol magyarelem letezik, ennél többet és jobbat tud ez idő szerint felmutatni? Elvárjuk felmutatását azon helynek, hogy menjünk oda tanulni.

Az eddigi állításai ezikkirónak csak tévesek s azért megbocsáthatók, de a mi most jött, i. e. hogy nemzetiségi öntudatát folytonosan vesztő helység Alvincz, ez uram rágalom. Az alvinczi összes magyar ajku nép elsőjétől utolsójáig mindig megtette és ma is megteszi mind azt, mit tőle hazája és nemzete az idők és körülmények szerint várt és vár. Kérdje ön meg bármelyik jóvalóval a-fejérmegyei embert, hogy megmagadottja-e állításunkat? s melyik azon helysége Erdélynek, hol a nemzetiségi öntudat erősebb mint mi nálunk? Tényeket uram, tényeket követelünk állítására, bizonyítására, hogy szégyeljünk meg magunkat bármelyik helységén is Erdélynek, e tekintetben is hátrább állni, mert mind addig ön előttünk és A.-Fejérmegye előtt, melynek ma egyik legszebb gyöngye Alvincz, egy oly rágalmozó, ki éppen azon érzelmünket dobálja sárral, melyre legbüszkébbek voltunk és vagyunk.

Hogy nekünk valódi jelleg- és jellem kell emelkedni igaza van, de miért mondja ezt ön csak Alvinczre? mintha az összes magyar ajku népnek egy rothadt tagja lenne. A jóban, nemesben, megosabb műveltségben mindentit és mindentinek haladására kell törekedni, mert ezekben nincs megállási pont, de ha ön e tekintetben a tökélyt már elérte, s ha Alvincz sorsa kiválólag szíven fekszik, kérjük legyen vezértünk. Előre hát t. ezikkiró ur, ha méltó vezértünk lesz, higgye, hogy jó katonát talál bennünk, de ne legyen tábori jelszava: hogy előre fűnk, hanem az a: utánam fűnk. Lobogtassa előttünk azon jelleg- és szellemet, melyet ön bir, megkísértjük, ha felértünk-e oda. A „K. Közöny“ elég hazafi érzelmű arra, hogy gyűlöhelyt engedjen nekünk, csak jelenjen meg ott vezér ur jellegével és jellemével, majd ott leszünk mi is zászlója körül s tapasztalandja, hogy találni fog e tekintetben is elég okot, bennünket becsnérlésért megkövetni s rólunk jobb véleményt terjesztetni.

Hogy a valódi műveltség alatt, melynek mi oly szerény fokán állunk mint állítja, mit ért ön? nagyon kíváncsiak vagyunk tudni. Ha ön azon valódi műveltséget, melyet bennünk biányozni állít igazán bírja, s nem csak frasis használatul szedte ki valami okos könyvből, a nélkül, hogy tudná mit irt; úgy meghajlunk ön előtt, mert széles nagy Erdélyben sok, igen sok derék, melyt egyéniséget van szerencsénk ismerhetni. De a valódi műveltség nem még sem úgy terem, mint gomba a földben; hogy valaki valódi műveltség egyéniség legyen, nem elég csak azt tudni, hogy

egykor egy ember sajlódi prior volt, kit Frater Györgynek birtak; sem az nem elég, hogy egy egész helységnek nekiessek s annak nagyját, kicsinyjét, mivelleten, nemzeti öntudatát vesztő s más kikeresett becsnérlő építetonnokkal illessze.

Hogy mily szégyenrel tekint Martinuzzi a magasból e fészekre, azt mi mint valódi műveltséggel nem bíró balandók nem tudjuk, azt úgy látszik ön tudja; de azt bizonyosan tudjuk, hogy a történelem egy Alvinczen született és élt embert sem jegyez fel olyant, ki hazáján és nemzetén árulási bünt követett volna el; valamint azt is bizonyosan tudjuk, hogy Alvincz sok derék és nagy embereket adott e hazának, kik a mi hitünk szerint is most a magosban vannak, de nem tudjuk, hogy Martinuzzival együtt-e, ki soha sem volt alvinczi, s kérjük ezikkiró urat tudatni velünk, hogy azon sok derék hazafiak most onnan a magosból szégyenrel tekintenek-e le mi reánk, s ha úgy, ugyan miért? hogy kerüljük ezutánra éretünk pirulásukat?

Hogy a bolgárok Erdélybe telepítettések alkalmával Alvinczen egy nagy kolostort építettek, a melyben ma rendezen csak két-három szerzetes van, kik a vallás és oktatás ügyélen állanak a r. k. nál, az igaz; de hogy ezek a történelmi múltnak és jognak nagyon szerény képviselői lennének, és hogy az alvinczi elemi iskola silányoskán állana (mégis lelkiismeret nem engedte, hogy azt írja, hogy silányan áll), s hogy a katolikus gyerekek szülői is jobbnak látják gyerekeiket a több sikert tanúsító ref. rectorhoz küldeni, ez látja érdemes ezikkiró ur, kereken kimondva mind nem igaz, mert a bolgárok kihálásával (ma egyetlenegy ivadék levén még életben) a r. k. népessége is aránylag a helység nagyságához megfogott, a melynek mind a vallás, mind az oktatás ügyére nézve tökéletesen megfelelő szám azon két három szerzetes, mert valamint a halhatatlan emlékü püspök Haynald, úgy elődei is mindenkor nagy gondnal voltak az alvinczi vallás- és oktatásügy iránt, személyes gyakori előre nem értesített megjelenésükkel is felügyelvén azokat, s ha szükségesnek látszott volna, szaporították vala bizonyosan a szerzetesek számát; jelenleg is oly derék két szerzetest bír az alvinczi rom. k. nép, kik mind a vallási, mind az oktatási ügyre nézve a köztisztelést és szeretetet a legnagyobb mértékben bírják, s bizonyára egy katolikus szülőnek sincs oka gyermekeit a ref. rectorhoz jobb tanítás végett küldeni, mert az alvinczi szerzetesek által kezelt elemi iskolából kijött, felsőbb iskolák látogatása végett nagyobb városokba küldött fiúk mind bírják azon képzettséget, mit egy elemi iskólától jogosan csak várni lehet; a leány-gyerekek is hasonló oktatásban részesülnek, s hogy a ezikkiró ur e tárgyban állítása alapján, megzafolja azon tény is, hogy midőn az alvinczi kolostor gyerekeit oktató szerzetes nélkül volna sincs, akkor igen gyakran előforduló eset, hogy az alvinczi reformatusoknál a különben is nagyon silányul fizetett rectori állomás üres.

Hogy rom. k. gyereket kivételosen a ref. rectorhoz t. i. mikor ilyen van, s megfordítva ref. gyereket a szerzetesekhez járatnak szülőik által fordul, elé, *) de hogy ilyen kivételes eset a vallás és oktatás ügy silányoságát mutatna a rom. k. részről, s hogy ez annyit tenne, mintha szerzeteseink képtelenek lennének a gyerekek sikeres oktatására, ez rágalom; ennek egyszerűbb oka Alvinczen is mint bár hol másutt abban keresendő, hogy teli zordon időkben a gond-s szülők kicsi gyerekeiket lakokhoz közelebb fekvő tanítás helyére küldik, nem élve teljességgel azon hitben, hogy ez által kirekesztik magzataikat az örökűdösségből, melyből egyébiránt csak a vallási titelen és szép egye értes, mi önnök valódi műveltség ezikkiró ur oly nehezére válik, úgy látszik.

Tűnik ki, hogy ezikkiró ur is úgy járt Alvinczezel, mint az egykori angol utas Erdélyről, ki téli időben Csucsához érkezvén és ottan cigány gyerekeket meztelenül cigánygyereket vetni látván, azonnal visszatért s kiadott utazásában Erdélyről azt írta, hogy nem mert betolteni Erdélybe, mert a határ-szélén mindjárt vademberekre találva, igazolválta azon állítást Erdélyről, hogy az a medvék és vademberek országa, hova a civilizáció még nem érkezett el.

Többen.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrolog.) Sp. Szentkirályi Szentkirályi Ferencz a maga és gyermekei: Árpád, Vilma és Ferencz, egy rokoni nevében nély fájdalommal jelenti szeretett nőjének, illetőleg édes anyának és rokonnak Szentiványi Rózának tudóvész következtében folyó hó 13-án reggeli 4 órakor élete 45-dik évében történt elhunytát. Az elhunytak földi részei folyó hó 15-én délután fognak a családi sírkertbe végnyalomra helyeztetni, átszellemlít

*) Mindenütt.

Szerk.

lelkét hátrahagyott családja örök emlékeztetésként egy jobb hazába. Gagyban, november 14-én 1864.

— E hó 30-án Albisi Lászlónak lesz jutalomjátéka, ki Sardon „Jóbarátok“ című — az itteni közönség által kedvelt — vígjátékot választá. E minden tekintetben sokra felhasználható és tehetséges színészünket tán felesleges is a közönség részvétele ajánlanunk; de azt megemlítjük, hogy Follinszné ez időnyen ekkor fog legelőbb fellépni.

— Azon kellemetlen helyzetben vagyunk, hogy az „Idők Tanu“-ját kénytelenítettünk az ildomtalan gyanúsítás és méltatlan kifakadás hibájáért megrotni. Ugyanis a lapunkban közlekedő, a papi tizedkártyák hasznosítása érdekében közölt, s M. P. betűkkel alírt cikket az említett lap merész ráfogással Mentovich Ferencz urnak tulajdonítja, s ellene keményen kifakad. Biztosíthatjuk az „I. T.“ szerkesztőségét, hogy ama „handabandázó“ cikket, nem „a vastag materialismus német országi tanainak hírbet compilera“, a mint az „Idők Tanu“-ja jellemzi, hanem az erdélyi kath. műveltségi körök egyik kitűnő képességű tagja tollából folyt, s az illemszerű alkalmóvétel bármily jogos kifakadásra is valaki ellen igazolhatatlannak tartjuk. Kár mindjárt oly szevedélyesen venni a dolgokat!

— Beküldetett szerkesztőségünkhez „Öszinte tanácsok a szülői művelést tárgyzóló“ című munka; a győri vidéki gazdasági egyesület által kiadva szerkesztő Simon Vincze, prépost, a győri vidéki gazdasági egyesület tagja; nyomtatott Pesten Emich Gusztáv magyar akadémiai nyomdászánál 1865. k. 8. r. 85 lap, egy fametszvényvel.

— A horvátországi hatóságok a „Pol. Corr.“ szerint azt jelentették volna Bécsbe, hogy az adóexecutio ezentel fölösleges, mert a könyvetére bocsátott tárgyaknak nem akad ve jövőik.

— Velenczének a német szövetségbe belevezetése tárgyában azt írja a „Neue Fr. Pr.“, hogy Austria és Poroszország közt tárgyalások folynának, s Ausztria viszonzásul beleegyeznek, hogy a hercegségek Poroszországhoz csatoltassanak.

— Debrecezenben, a „Deb.“ szerint a napokban fogtak el egy egyént, ki a vásár alatt nyomtatott mi atyánkot árult a nép között. Az illető hatóságok a mi atyánknak forradalmi pamfletet fedeztek fel, s az elfogott katonai törvényszék elé állították.

— Ambró Gyula, nagy-fajtkirú birtokos eddig ismeretlen okokból e hó 6-án pisztoly-lövés által vetett véget életének.

— (Családi jelenet.) Berlinben két fiatal ur két demimondei hölgygel jóízűn evett és pezsgőzött egy vendéglőben. E közben ugyan oda belépett egyszerűen öltözött halvány hölgy két kis gyermekkel. A pinceszér azon kérdésére, mit akar enni, határozott hangon azt felelte, hogy azt, a mi azon urak asztalán megmarad. Képzeltetni, miképen érezhette magát az egyik meglepett gavallér, mert e nő — az ő neje volt, gyermekeivel.

— A magyar tudományos akadémia nyelv és széptudományi osztályának e hó 14-kén tartott ülésében Csengery Antal jegyző s helyettes titkár bemutatta azon ajándékokat, melyekkel Duka Tivadar I. tag az akadémia könyv- és levéltárát gazdagította, nevezetesen különféle hindu, arab, csina, malaj stb. nyomtatványokat, továbbá Körösi Csoma Sándor többrendbeli kéziratait részint eredetiben, részint másolatban; azután Csoma életére vonatkozó adatokat olvasott fel, részint annak saját leveleiből, különösen az 1825-ben Kennedy kapitányhoz írottól, mely önéletrajzot foglal magában; részint Duka feljegyzéseiből. — Végre az elnök felhívta az akadémiát, hogy a palota homlokzatán, a hat osztályt személyesítő alakok fölötti márvány táblák feliratokkal levén ellátandók, e feliratokról az osztályok gondoskodjanak. Az osztályok b. Eötvös József elnöke alatt fognak az ügyben határozni.

— (Nemzeti koromány) a bánságban.) Temesvárott néhány nappal ezelőtt többen vörös tintával irt leveleket kaptak, melyek három keresztel voltak alájegyezve s az illetőket hirtávták, hogy bizonyos összeget (a legnagyobb követelés 40 ft volt), a tudtal adott cím alatt a postára annál inkább adjanak fel poste restante a „nemzeti kormány“ javára, mert a ki vonakodnék ezt tenni, halállal lakol. A városkapitányságnak sikerült a levélről oly egyénben kinyomozni, ki már előbb is más módon igekeezett pénzt zsarolni.

— Egy lipcsei szépirodalmi lap közelebből hosszú, hatalmas cikket közöl a magyar irodalomról, melyben nem csak egyes művek, hanem röviden az egész irodalom kezdettől fogva korunkig tárgyalatik. Lelekes elismeréssel ir különösen Vörösmarty-, Petőfi- és Arany Jánosról. E cikket egy bíres német kritikus Gotschall tollából eredt.

— A glogani rejtélyes esetről újabbban a következőket írják: Az izgatottság, melybe

városunk Sander Agnes halála által jutott, még mindig nem szűnik. Igaz, hogy lapjainknak tiltva van a szomorú eseményről szólni s csak nem régebben is lefogaltak egy lapot, mely ezen tilalmat átlépte. Annál tevékenyebb volt befolyásos magánegének érdeklése, miután kitudódott, hogy Scht.....rf gróf természetesen leánya volt. Így lassankint meggyőződött arról, hogy a mint a dolog elő van adva, éppen nem egyez meg a tényekkel. Azt egészen elhallgatják, hogy Krause hadnagy inasa azt vallotta, hogy ura a szerencsétlen eset előtt hét garas árú chloroformot hozott vele. Szintugy kétségtelen tény, hogy Sander Agnes nem önként ment a tiszt lakására, s bizonyosan nem tudta, hova csalogatták. Glogauban általánoson úgy tartják, hogy a leányt a tiszt lakásán chloroformmal elszédítették, s ezen állapotában nem volt képes a függöny mögött a hadnagy szerelmi vágyainak ellentállni. Azonban az altatás, úgy látszik, nagyon erős volt s fulladás lett az eredménye, mint az gyakran megtörténik, s ennek jelei mindenestre hasonlítanak a közséngőzbe fulás jeleibe.

Nemzeti színház. Szerda, nov. 23-án

„A csapodár“ Sardon vígjátéka, itt másodszer. Ez est babárain Tökés Emilia, Szathmári, Mándoki osztotathatnak leginkább. Tökés Emilia Camillát sok természetességgel — kiválólag az első felvonásban — és megnyerő kedvességgel adá; játékán oly átgondoltság, kellem, otthonosság tűnt fel, hogy megérdemlé a nyert lelkes tapsokat; valamint Szathmári is, kinek játékaról, könnyű, biztos mozdulatairól nem szólhatunk eléggé elismerőleg; Mándoki Fridolinja kitűnő volt. Ujfalusi né nem nagy szerepében helyt volt. Közönség kevés számmal, úgy, hogy — fájdalom — Camillának azon mondaná „csak az a kár, hogy mikor az ember ily jól játszik, nem látják sokan“, akaratlanul is talált a kevés publicumra, pedig a kik nem jöttek el egy élvezetes és minden tekintetben öszervágó előadás láthatásától fosztottak meg magokat.

Csütörtök, nov. 24-én „Stradella“ adatott nem nagy számú közönség előtt. Czimszerepet Fekter énekelte. Intitoris és Dalnoki a két banditát elég jól személyesíték. — Már többször volt alkalmunk láthatni és tapasztalni, hogy ha a zártszékek a bejáratnál tulajdonosaik által elfoglaltatnak, a zártszék ellenkező oldalára esők csak nagy bajjal juthatnak el helyeikre, különösen a nők, minek az az oka hogy az első sor zártszékhez igen közel jött az orchestra, s így egyáltalában nincsen hely, a hol a zártszékekre menni akarók elhelyezkednek; vajon a közönség kényelmeért nem lehetne megtenni annyit, hogy egy pár sor széket csak legfeljebb két vonalnyival tegyenek hátrább, így a bejáratnak mégis egy kevéssel több helyök lenne, s nem kellene azon szerencsétleneknek tyukszeméin sétálgatni, kik előtt el kell hogy menjenek. Ennyit a közönség érdekében. P. J.

POLITIKAI HIREK.

Franciaország. Páris, nov. 19. A

„France“ ezt írja: Mint bizonyost jelentik, hogy azonnal az olasz parlament szavazata után, Antonelli bíbornok, a szent szék pári képviselőjéhez sürgőnyt fog intézni, a melyben a pápai kormány nézetei lesznek kifejtve a szeptemberi egyezményről.

A „Siecle“ a turini képviselőház legújabb cselekvényét a következő észrevétellel kíséri: „Az ellenforradalmat Európában egy oly csapás érte, a melyre sokáig vissza fog emlékezni. A sept. 15-i egyezményben nemcsak egy fontos politikai tény rejlik, hanem egyszerűsdi egy nagy hódolati nyilatkozat a nemzetfenség elve iránt. A francia kormány jóváhagyását adta ama különböző fejedelemségek birtokból való kizárására, a melyek Olaszországgal egymás közt felosztva tartották... Ez a sept. 15-i egyezmény a világi hatalomnak is megadta az utolsó düfét. Hasztalan minden kíméllyesség a szavakban. Azon a napon, a melyen a francia legiok a örök városból kivonulnak, a világi hatalom megszűnend létezi.

A „Patrie“ a velencei zavargásokra s különösen arra az esetre vonatkozólag, hogy az olasz kormány Rogalinonál egy szabad csapatot szétveretett, a következő észrevételt teszi: „Ez a második Aspromonte intő példánul kell hogy szolgáljon Auszriára, a mint Garibaldi veresége a volt Rómára nézve. A midőn Victor Emanuel kormánya egy nemes gondolkodású tömeg reményeit megsemmisítette, egyszerűsdi némi kihívást intézett Auszriához, hogy a velencei kérdést vegye fontolás alá. Várjuk be, írja a nevezett lap, az eseményeket. De történetik bármí, az lehetetlen, hogy Olaszországnak ezek az újabb áldozatai eredmény nélkül maradjanak.“

Olaszország. Turin, nov. 19. A mint már jelentve volt, a képviselőház a septem-

beri egyezményt s a főváros áttételét nagy többséggel elfogadta. Az „Italia” felhivatalos lap erős biztosítékát látja ez eljárásban annak, hogy az egyezmény Olaszország szabadságára és egységére nézve semmi hátrányost nem tartalmaz, s lelkesültségében így kiált fel: „Kik azok a férfiak, a kik az ország s Európa láttára, kezökkel szívökön, így szólottak: Én az egyezmény mellett szavazok, mivel az megszilárdítja az egység művét s előkészíti a római kérdés megoldását? Ők azok, a kiket Piemont és Olaszország, jogaiknak érvényre juttatása s a felsziget szabaddá tétele alkalmával mindig ügyeiknek élén látott: Lamarmora, Buoncompagni, Ratazzi, Venosta, Ricasoli stb. Az egyezménynek az a ritka érdeme, hogy mindazoknak a férfiaknak megnyerte kegyelme, a kik 1859 óta Olaszország ügyeit vezették. E fényes társaságból maga a dícsőlt Cavour sem hiányzik, ő lévén tulajdonképpen atyja ez egyezménynek. Előre nem látott egyetértésbe összesíti ez az egyezmény a kilépett és a mostani ministeriu-

mot, s a régebbi kabinetek miniszterelnökeit. Azért minden aggodalom nélkül elmondhatjuk, hogy ha az egyezmény népszavazás tárgyává leendett téve, ott is diadalra jutott volna.

A „Lombardia” írja, hogy Val-Trompióban Brescia környékén, a rendes katonaság és nemzetőrség e hó 14-én 150 tökéletesen felfegyverzett ifjú embert tartóztatott le, a kik csapata sorakozva már utban voltak Tirol felé. Azt mondják, hogy az elfogottakat Ales sandria erősségbe vitték. Milanóban is elfogtak s átadták a törvényszéknek néhány toborzót. A „Pungolo” e közleményt meg azzal bővíti, hogy az érintett 150 szabadságharcos elbocsátották, másnap azonban ismét fegyverben találván őket, újból elfogták.

Németország. A „N. D. A. Ztg.” szerint valósul az a hírlapi közlés, mely szerint egyes közép németországi kormányok közt egyezkedések történtek arra nézve, hogy vajon s miként lenne lehetséges a hadi költségeket s a költségeket, melyek az executioi csapatoknak a hercegségekben maradá-

sából erednek, a szövetségi államok közt felosztani. Austria erre már választ adott, a megterítendő hadiköltségeknek a bevételi budgetbe felvétele által. Poroszországban ama speculatio bízott, hogy a szövetségi államok közt felosztani. Austria erre már választ adott, a megterítendő hadiköltségeknek a bevételi budgetbe felvétele által. Poroszországban ama speculatio bízott, hogy a szövetségi államok közt felosztani. Austria erre már választ adott, a megterítendő hadiköltségeknek a bevételi budgetbe felvétele által.

Orosz- és Lengyelország. V a r s ó, nov. 21. Bizonyosnak mondják, hogy a zár-dok eltörlését tárgyaló rendelet megnyerte a császár szentesítését. A fölkelésben részt vett zárdák egészen el lesznek törölve, a meghagyandó kevés számuk a kormány felügyelete alá helyezve.

Ujabb. Bécs, nov. 22. A „P. L.”-nak egy távirati sürgönye szerint előkészületek vannak jelezve az olasz tétfartnak az adriai

tengerre szándékolt s montenegrói segélyre számító expedíciójára.

— New-York, nov. 12. McClellan lemond a szövetségi seregben rangjáról. Fec-ton new-yorki kormányzóvá választott. A conföderáltak a Shenandoah-völgyben meg-erősíték magukat, s Pennsylvániát s Mary-landot fenyegetik. A conföderáltak congressusa összeült. Az elnök üzenetében hangsúlyt helyez a békének a függetlenség nélkül lehetetlenségére; kárhóztatja a rabszolgák fölfegyverzését, hanemha a legvégső esetben; s rabszolgák vásárlását ajánlja, mivel azokban hiány nem létezik.

Gabonaár Kolozsvárt novemb. 24-n 1864.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 3 frt 10 kr. Elegybúza 2 frt 66 kr. Rózs 1 frt 76 kr. Árpa — frt — kr. Zab — frt 90 kr. Török-búza 2 frt — kr. Pityóka — frt — kr. Marhabús 13 kr.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

947.—1864.

(292)

(3—3)

Hirdetmény buza és tengeri szállításra.

A nagy-bányai kincstári bányakerületi munkások számára szükségelt 19,400 bécsi mérő tiszta buza, és 4300 bécsi mérő tökéletes száraz tavalyi tengerire, melyekből

11,000 bécsi mérő tiszta buza Nagy-Bányára	1820 bécsi mérő tengeri Nagy-Bányára
4115 " " " " Kapnik-Bányára	1230 " " " " Kapnik-Bányára
1400 " " " " Oláh-Láposra	100 " " " " Oláh-Láposra
958 " " " " Sztrimbulya	400 " " " " Sztrimbulya
1927 " " " " Oláhl-Bányára	750 " " " " Oláhlápos-Bányára

részletenként leendő szállítandó, f. év dec. hó 6-kán a nagy-bányai kincstári gazdasági hivatal irodájában lepecsételt írásbeli ajánlatok útján árcsökkentés fog tartatni.

Vállalkozni kívánók erről oly módon értesítenek, miszerint 10% bánatpénz ellátott, s lepecsételt ajánlataikat f. év december hó 6-án déli 12 óráig a nagy-bányai kincstári gazdasági hivatal irodájában adják be, későbbi ajánlatok, valamint olyanok is, melyeknek külső borítékán a fenn kijelölt bánatpénz betétele megemlítve nincs, semmi ügy alatt el nem fogadtatnak.

A szállítási feltételek Nagy-Bányán, úgy Sztrimbulyban és Kapnik-Bányán az illető gazdasági irodákban akármely órában megtekinthetők.

Kincstári gazdasági hivatal által Nagy-Bányán, nov. 16-án 1864.

NEM HIVATALOS.

(296)

(1—1)

A Széchenyi téren kereskedő FATTER ISTVÁN ur által birt 38 számú telek, a hozzá tartozó áruló-bolttal, Szentgyörgy naptól kezdve több évekre haszonbérbe kiadó. Értekezhetni iránta Hídkapun kívül, a 43-dik számú házban.

(294)

(2—3)

Alólikt egész tisztelettel jelentem az összes nagyérdemű közönségnek, hogy minden szerda és vasárnap östve

SALAMON JÁNOS

közkezdességű népzene-társulata fog játszani, MAKKAI czimbalmos közreműködésével a

BIASINI SZÁLLODÁBAN.

Az ételek és italok jósága, valamint a pontos szolgálatért alólikt kezeskedend.

SZABÓ FERENCZ, vendéglős.

Az első magyar által. biztosító társaság kolozsvári főügynöksége biztosít

TÜZKÁROK ELLEN

a lehető jutányos díjak, gyors kártérítések mellett, épületekre, gazdasági- és iparkészletekre, butorokra, állatokra, életbiztosításokat is elvállal, a biztosított balála után fizetendő tőkék és nyugdíjak, a biztosított életében fizetendő kifizetési tőkék, elhalasztott éviáradékok (nyugdíjak) és közvetlen járadékokra.

Bevallásokat elfogadnak:

A főügynökségi iroda, van a nagy piac 162 sz. a. és

vidéki ügynökök:

Abrudbányán: Pongrácz D.;	Fehérvárt: Matherny Emil;	M.-Ujvárt: Sebestyén A.;
Alfaluban: Gál Elek;	Felvinczen: Lemberger M.;	M.-Szengyelben: Császár L.;
A.-Rákoson: Józsa András;	Gyaluban: Soós Ferencz;	M.-Záhon: Kutasi Ferencz;
Ardon: Viski Pál;	Gy.-Mónostoron: Fritsch J.;	Moeson: Rohonczai Zs.;
Alkománán: Papp János;	Hévizen: Péterfi Sándor;	N.-Ilondán: Móricz S.;
Bágyonban: Dali Ádám;	Hidalmáson: Majtbényi Fer.;	N.-Ólyvösön: Deésy Sándor;
Baróthon: Császár Antal;	Jáadon: Stillfried Bernád;	N.-Enyeden: Ungerpek M.;
B.-Hunyadon: Híry János;	Járában: Siménfalvi Gy.;	N.-Sajón: Szévédy György;
Beszterczén: Tannenhaus I.;	Kapnikbányán: Gruber Ján.;	Oláh-Láposbányán: Hanschild György;
Bethlenben: Bernádi D.;	Kékesen: Némethy Sándor;	Pókafalván: Márk József;
Bodolán: Kósa Sándor;	K.-Vásárhelyt: Harkó L.;	Rettegen: Köblös István;
Booson: Mosa Samu;	Kis-Borosnyón: Albu Endre.;	O.-Tordán: Osztián testvérek;
Bölönben: Sebestyén K.;	Kis-Enyeden: Papp Miklós;	Sz.-Nádoson: Pogány L.;
Buzában: Benkő József;	Koronodon: Nán Sándor;	Szamosújvárt: Dájbukát J.;
Czegén: Mátyás Zsigmond;	Kolozsvárt: Sallai István.;	Sz.-Udvarhelyt: Solymosi J.;
Csapon: Finna István;	Kövenden: Tanka Samu;	Szerdahelyt: Medgyesi J.;
Czintson: Gerasimu János;	M.-Láposon: Breuer Pál;	Teleken: Magyarosi F.;
Cs.-Keresztúron: Torma K.;	M.-Ludason: Szabó Sándor;	Tekébe: Varga Sámuel;
Cs.-Szeredában: Erős Elek;	M.-Igenben: Mohai Sándor;	Toroczkón: Koronka Antal.;
Dészen: ifj. T. Róth Pál;	M.-Régenben: Szász István;	Tövisen: Lukács József;
Dézfalván: Kovács Dénes;	M.-Frátán: Finta Samu;	Uj-Tordán: Balogh János;
D.-Szt.-Mártonban: Szönyi Fe- rencz.;	M.-Örményesen: Kassai K.;	Választon: Filep István;
Egerbegyen: Barabás J.;	M.-Bándon: Boér Antal;	Vajában: v. Filep Albert.
	M.-Vásárhelyt: Jenei A.;	

Az első magyar általános biztosító társaság kolozsvári főügynöksége.

(265)

(6—6)

KÖVÁRI LÁSZLÓ.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(275)

(4—24)

Nem kell többé csukamáj-olaj!

jódtartalmu reték-szőrp

GRIMAULT és TÁRSA, párisi gyógyszerészek, rue de la Feuillade 7. sz.

A párisi főkörodo-orvosok bizonyítása szerint, a mely több egyetem mutatónyában és kísérletében látható, e szőrp legnagyobb sikerrel alkalmazatik a csukamájolaj helyett, a melyet jóval felülmúlja. Gyógyít mellbetegségeket, skrofulat, vér vizkört, a bőr halvány-ságát és zsibbadását, étvágy-biányt, s vörtsztítás által erősíti a szervezetet. Szóval a leg-jobb tisztítószert. Soha sem fogja el a beleket s a gyomort, mint a hamuszir és vas-jod, s nagy sikerrel használatik gyermekeknek is, a kik mirigyben szenvednek. Dr. Cazenave a párisi St. Louis kórháztól különösen ajánlja bőrbetegségeknél. Kapható az osztrákbiro-dalom minden nevezetesebb gyógyszerertáiban.

(291)

(3—3)

Egy csaknem egészen új, jókarban levő

Tekeasztal (Billiárd)

a hozzá tartozó golyókkal, dákkokkal és lámpákkal szabadkézből jutányos áron eladó.

Értekezhetni: Tordán Timbus József kereskedésben.

(160)

Szüléknek!

(15—*)

A gyermekek részére megkívántó legjobb egészségnek fentartatása tekintetéből figyelmeztetem a t. születeket az én biztos hatású és általán kedvelt „Gilisztá csokoládémra” és tiszta lélekkel tanácsolom a t. születeknek, gyermekeiknek — akár van gyanu gilisztás állapotról akár nincs — minden 3-dik hónapban a giliszta elleni szert beadni, az ok, hogy miért? azon göngyölkéken olvasható, melyekbe a szeletek takarvák a használati utasítással együtt.

A megrendelések azonnal, a birodalom minden részébe a legbiztosabban posta után vétellel teljesítenek alúlikt által. — 1 darab 20 kr és csak nálam 6 darab 1 forint.

KRÖCZER AGOSTON, s. k. gyógyszerész Tokajban.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében kapható:

!!! 48 frt helyett CSAK 12 frt!!!

D-tor C. A. Wunderlich, Handbuch der PATHOLOGIE und THERA-PIE. 2-te vermehrte Aufl. 4 Bände 12 fl. ö. W.

FALI NAPTÁR 1865-ik közönséges évre

katholikus és protestáns, görög-orosz, és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, a kolozsvári cs. kir. levél- és szekérposta, valamint a Biasini gyorskocsi menetrendével ellátva.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. o. é.

Magyarország sarkalatos törvényei, s államjogi fejlődése 1848-ig.

Gróf Széchenyi István hagyományából. Ára 1 frt 50 kr.

Emlékiratok, a magyar kereszttyénség első századáról. Fordította Szabó Károly. Ára 1 frt.

Törvény a peres ügyeken kívüli jogügyletekbeni bírósági eljárás iránt. Az ausztriai birodalom számára. Ára 1 frt.

Apostol Pál Egyházi beszédei. II. füzet. Ára 1 frt 30 kr.

A gyermekek testi nevelése! Jó tanácsok anyák számára. A gyermekek testi nevelésének legfontosb pontjaira nézve, a legelső években. Függelékkel, fiatal házasság számára. Dr. Hufeland K. V. után, Poor Imre, orvostudor és tanár. Ára 1 frt.

Uj francia-magyar és magyar-francia SZÓTÁR, a legjobb kútfők különösen Molé francia szótára szerint szerkesztve. I. kötet: Francia-magyar rész. A II-dik kötet sajtó alatt van. Ára 1 frt 60 kr.

Kakas Márton és Bolond Miska egyesült humorisztikus Nap-tára 1865-re. Számos képpel. Ára — frt 80 kr.

Bekötési-táblák

Vörösmarty munkáihoz! 8 tábla, vörös, lila, és barna-vászonba, gyönyörű arany-nyomással. Ára 3 frt 60 kr.

50 nyitány.

a legelső Zeneszerzőktől.

Zongorára két kézre. Egykötetbe. Ára 3 frt.

Józika Miklós legújabb regénye.

Várt leány, várat nyer.

Történeti regény. 3 kötet 3 frt.